Ч. 69 (13.967). Львів, субота 16. березня 1935. Poсztowa oplata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Український протест перед Союзом Народів.

„Журналь де Женев“ з 11. ц. м. повідомляє під заголовком „Українці в СССР: Головна Рада української еміграції передала Генеральному Секретаріятові Союзу Народів протест“, який ми подаємо тут:

Атентат проти члена політбюра, Кірова, викликав нову хвилю терору по всьому Совітському Союзі, спеціяльно в нашім краю, Україні. Цей атентат був висловом боротьби між ріжними комуністичними течіями. Глибока кріза Совітського Союзу та невдоволення населення зродили деякі большевицькі ґрупи, що необхідно зреформувати чи принайменше злагіднити режім. Але ця опозиція зударилась із непримиримістю Сталіна та його окруження. Убиття Кірова, довіреного диктатора Совітського Союзу, було знаком до того, щоб заатакувати та знищити цю опозицію, яка є тим більш небезпечною, що населення живаво цікавиться цією боротьбою між вершинами.

Україну діткнуло це особливо, бо тут відразу розстріляли 28 осіб, не згадуючи про численні увязнення та заслання на північ. Тих усіх осіб обвинувачено, що вони прийшли із закордону, щоб доконувати терористичні злочини на Україні та причинитися до її відокремлення від Москви.

Варто уваги, що між розстріляними є українці зі Східної Галичини, які стали комуністами та осіли кілька років тому на Совітській Україні. Вони, як колись Скрипник, намагалися поєднати комуністичні тенденції з патріотичним українським духом. Їх увязнення та смерть доказують зайвий раз неможливість цього, доказують, що сучасний московський уряд на Україні ворожий Україні та що відокремлення України від Москви — це единий засіб осягнути вільність та нормальне життя на Україні.

Ця нова хвиля терору викликала дуже велике враження між усіми українцями поза межами СССР. Українська фракція в парляменті Польщі, всі українські партії, як зі Східної Галичини, так і з Великої України, також Союз Журналістів піднесли свій протест проти терору та розстрілів без суду на Україні.

Головна Рада української еміграції, що обєднює найголовніші українські організації в Бельгії, Болгарії, Китаю, Франції, Люксембургу, Польщі, Румунії, Чехословаччині, Туреччині, Югославії, протестує в імя людяности енергійно проти засудів без суду на смерть, проти свавільних увязнень та заслань і проти уряду терору та голоду на Україні.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

Яку „партію“ орґанізує о. Іван Палій?

З найновішого числа „Русск-ого Голос-у“ довідуємося, що відомий о. Іван Палій з Увиви, пов. Радехів, який перебуває тепер майже постійно у Львові, старається воскресити колишню „Руску Аграрну Орґанізацію“ (РАО). Дня 25. м. м. скликав він з тою метою збори в Радехові, на які прибуло 35 селян, щоб почути, що таке та „руска католическа партія“, яку, як ходили чутки, орґанізує о. Палій. Тимчасом про таку партію не було там і згадки, а зате о. І. Палій старався на всі лади вибілювати посла М. Бачинського, нападаючи одночасно на другого „руского“ посла з ББ, о. Яворського. Ті збори, як нашим читачам уже відомо, покінчились соромною втечею аранжерів згаданого віча.

Підготовляли атентат на мін. Саймона та Ідена.

З Берліна надійшли сензаційні вістки, що тамошня німецька поліція викрила тайну орґанізацію, яка підготовляла атентат на міністрів Саймона та Ідена підчас їхньої візити у Берліні. Тож поліція арештувала пятьох чужинців. У Берліні кружляють поголоски, що атентат на британських міністрів задумували виконати арештовані на летовищі Темпельгоф. У четвер 14. III. ц. р. урядовці тайної поліції відбули довшу нараду з британським амбасадором у Берліні Фіпсом.

СССР проти демілітаризації кордонів Манджу-Ко.

Жалі Літвінова до японського уряду.

МОСКВА, 15. 3. ПАТ. Ком. Літвінов зясував політичне положення представникам японської преси, яке витворилось на Далекому Сході після продажі східно-китайської залізниці. Ця продажа — заявив Літвінов — матиме вирішне значіння для дальшого розвитку подій на Далекому Сході. Завдяки добрій волі і миролюбивости урядів обох держав можна буде розвязати навіть найтяжчі проблеми. Створення здемілітаризованої смуги між СССР і Японією на думку ком. Літвінова не потрібне, бо обі держави не вели зі собою війни. Всеж оба уряди розглядають справу відсунення збройних сил на деяку віддаль. Вкінці ком. Літвінов дуже жалувався, що Японія відмовилась підписати договір про ненапад з СССР.

Перед розправою 19 спільників Ставіського.

50 томів актів слідства і 20·000 документів.

ПАРИЖ, ПАТ. Слідство в справі афери Ставіського вже закінчене. Акти слідства зросли до 50 томів і обіймають 20.000 документів. Прокуратура виладжує акт обвинувачення проти послів Бонора і Ґарата, ред. Дібарі, Даріюса і Леві, колишнього генерала Барді де Фурту і кількох урядовців заставних банків у Байон та Орлеані і проти директора банку Гібена. Жінка Ставіського теж дістане акт обвинувачення. Сен Пюї буде мати розправу за використання своїх впливів. Підсудних буде боронити 59 адвокатів, самого генерала де Фурту аж шість адвокатів. Слідство не виявило вини пос. Пруста і Боера, ред. Емора та Ено.

Зате влада арештувала інспектора Боні за шантаж і використання своїх впливів.

Большевицькі літаки над Фінляндією.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 15. 3. ПАТ. Преса подає сензаційну вістку, що вчора передполуднем довший час кружляв над південно-східною Фінляндією большевицький літак. Появу літака запримітили в год. 10.20 рано. Військова влада не видала ніякого комунікату. Преса запевняє, що в останніх часах большевицькі літаки кружляли над Фінляндією кілька разів.

Нова залізнича катастрофа у СССР.

ПАРИЖ, 15. 3. ПАТ. Авас повідомляє з Москви, що в околицях Челябинська дійшло до страшної залізничої катастрофи. Внаслідок зудару двох поїздів 22 вагони розбиті, 45 вагонів зарушених. Дві особи вбиті, кільканадцять ранених.

Перед новою обнижкою доляра.

ПАРИЖ, ПАТ. Економічна і фінансова агенція повідомляє з Ню Йорку, що уряд Злучених Держав задумує скликати конференцію у справі стабілізації доляра і фунта. Кажуть, що вже незабаром уряд Злучених Держав обнизить вартість доляра на 50 прц. колишньої вартости.

Хмари над Европою.

Женева, 11. березня 1935

Дотеперішній розвиток дипльоматичної акції, започаткованої відвідинами французьких міністрів у Льондоні свідчить виразно про те, що політичні основи для спільної акції великих держав Европи ще не витворено, та що поважні і небезпечні несподіванки у політичному житті Европи стоять на порядку денним.

Оголошення „білої книги“ в англійськім парляменті перед плянованою подорожею англійських міністрів до Берліна, було несподіванкою не тільки для німецьких політичних кол, але й для самого міністра закордонних справ Великобританії. Париське походження цього зазулиного яйця, що поділало в дечім як бомба, дуже правдоподібне. Дійсні наслідки цього політичного кроку, очевидно дуже ріжняться від сподіваних. Оголошення „білої книги“ не тільки не дало майбутнім берлінським нарадам напрямку бажаного москвофільським колам Парижа, а відсунуло їх на неозначений покищо речинець. Тим самим відсунено і рішення в справі східного пакту, яке за всяку ціну хоче вимусити московський уряд.

Кріза, що повстала в нарадах великих держав Европи, може мати і ті добрі наслідки, що при ній може будуть висвітлені деякі, кажучи делікатно, дивовижні факти у відносинах між великими державами. Чому справді в Льондоні оголошено „білу книгу“ про німецькі зброєння, а не оголошено, скажім, „чорної книги“ про зброєння московських большевиків, повітряна фльота яких, втричі більша англійської, є безсумнівною загрозою для миру і спокою Европи? Чи Франція забезпечує перед Англією Европу проти московського супермілітаризму? А коли ні, то чому західні держави хочуть перешкодити західним сусідам СССР приготовити на власну руку власну оборону проти московського імперіялізму?

Намагання західних держав а властиво Франції „забезпечити мир на сході Европи“ тим більше зворушливі, що вони відбуваються під постійним натиском Москви. Невідповідність одночасної подорожі англійських міністрів до Берліна та Москви вже здається зрозуміли не тільки в Льондоні, а й у Парижі, в такій мірі, що проєктується післати до Берліна та Москви навіть ріжних представників Великобританії. Відносно Варшави, зрозуміння дійсних відносин на сході Европи на заході ще так далеко не сягає. Преса повідомляє все ще про наявність проєкту ужити того ж самого представника для відвідин і у Варшаві і в Москві. Очевидно мається на увазі задемонструвати цим світові порівнання між Варшавою і Москвою. Чи лежить це в інтенціях Варшави, будемо незабаром бачити.

Щодо відносин між Німеччиною і Москвою, то вони занадто відомі, щоби про них треба було

говорити докладніше. Господарські та геополітичні противенства між цими двома державами остільки непереможні, що істнування одної справді робить на довший час істнування другої неможливим. Підписання якоїсь умови між ними на основі обопільности могло би бути лише капітуляцією одної зі сторін, колиб ця умова звичайно виходила поза межі сучасної пактоманії. Що при участи Франції в східнім пакті, капітуляцію мусіла би підписати Німеччина, цілком очевидно.

Але досить переглянути московську пресу, щоби побачити, що відносини московського уряду до Польщі ані трохи не краще, ніж до Німеччини. Навідворот, у дечому навіть гірше. До Німеччини ставляться в Москві як до історичного ворога, якому ніколи не забудеться, що він причинився до відокремлення всіх тих земель, що творять тепер незалежні держави між Балтійським і Чорним Морем, чи частини цих держав. Цілком інше ставлення до Польщі. В Польщі Москва вимагає льояльности і служби від союзниці Франції. В своїх панславістичних мріях московські можновладці бачать Варшаву знов під московським чоботом. Кожний польський голос про те, що забезпечення Польщі зі сходу полягає не в пактах, пропонованих соціалістично-большевицьким бльоком з Парижа, а у визволенні решти поневолених націй СССР викликає у Москві справжні напади скаженості.

Лютість викликає сама згадка про недавню спільну боротьбу прибалтійських держав та Польщі проти Москви. Подорож генерала Ґонсьоровського до „балтійської антанти" викликує в „Ізвестіях" безмежне обурення і злісні уваги: „Подорож генерала Ґонсьоровського має першим завданням відживити спомини минулого, коли польська та латвійська армія разом боротися проти спільного ворога; другим завданням є переконати, що Німеччина таким спільним ворогом не є... Таким чином зміст подорожі генерала Ґонсьоровського цілком ясний. При допомозі звязків, що істнують між проводом польської армії і прибалтійських держав, мають бути усунені перешкоди до дальшого зближення між Польщею та балтійською антантою. Крім того мають бути пороблені заходи до того, щоби балтійська антанта не звернулась проти Німеччини". Коли ці заходи генерала Ґонсьоровського так обурюють московський уряд, то очевидно, що його власні наміри є цілком протилежні — себ то, спрямувати прибалтійські держави проти Німеччини. Добре приглядні знати, для чого потрібний Москві східний пакт.

Не менше ніж генерал Ґонсьоровський обурює Москву і „Кур'єр Поранни", який „виключає СССР із числа чинників, що причинуть до консолідації відносин у прибалтійських державах" та не бачить ріжниці між царською і большевицькою Росією.

Але свою миролюбність у східній Европі взагалі, а на балтійськім побережу зокрема московський уряд доводить самими лише пактами вже підписаними і тими, які він готовий підписувати далі гуртом і окремо. Він числить, очевидно, на коротку память в Европі. Але спеціяльно нації, визволені з московського панування повинні памятати, як він зломив усі зобовязання супроти України, Грузії, Азербейджану та інших держав, що визволилися були з московського ярма.

Взагалі Москва не має щастя з міжнародніми умовами. Версайський договір завалився остаточно саме тоді, коли Москва взялася його боронити. А коли французькі приятелі Москви потребують її допомоги, щоби боронити версайський договір, то можна цілком слушно висловити сумнів відносно того, чи зможе Франція боронити східний пакт, коли Москва буде його розуміти по московськи.

Щодо прибалтійських держав зокрема, то колиб у разі досить неімовірної німецько-московської війни перемогла Німеччина, самостійність цих держав моглаб гарантувати Франція, Англія, а навіть Польща, що сама належить до прибалтійських держав. Але хто міг би урятувати ці держави в разі перемоги Москви? Може соціялістично-большевицький бльок у Франції, що запанував би там після перемоги Москви? З огляду цієї перспективи досить зрозуміло, що генерал Ґонсьоровський має у прибалтійській антанти більше успіху, ніж міг би мати свого часу генерал Тухачевський.

Весняним дощем із хмар, що стелилися над Европою, може бути наука для великих держав заходу, коли вони взагалі такої науки шукають. Римський пакт, французько-німецьке порозуміння в справі Саарщини та франко-англійські наради в Льондоні були чинниками миру там і доти, доки московський уряд тримати осторонь. З хвилиною, коли давали доступ московському урядові до европейських справ, повставала за ним разом нова політична кріза та загострювалась стара світова кріза.

Намагання французьких політиків забезпечити східним договором мир на сході Европи мусілиб виходити поза межі сучасної пактоманії, колиб давали якесь забезпечення для господарського розвитку західних сусідів СССР. А чи може держава збудована на невільництві праці брати участь у відбудові господарства Европи?

М. Д.

Реорґанізація праці Конґресу Національностей.

На своїй останній сесії 17. і 18. лютого ц. р. Виділ Конгресу Европейських Національностей приняв цілу низку постанов, які управильнюють на будуче розгляд справ, що торкаються поодиноких національностей. Для цієї ціли покликується до життя т. зв. збір фаховців („Фахгреміюм"). Ця постанова стоїть у звязку з рішенням останнього Конгресу з вересня мин. року. В той спосіб Конгрес Національностей, який досі займався тільки загальними й засадничими справами, розпочав після 10-літнього істнування новий період своєї діяльности. Ріжні національні групи (народи) будуть надалі виступати солідарно в тих справах, які торкаються безпосередньо положення того чи іншого народу. Таке становище Конгресу Національностей викликав факт, що завели надії на ті міжнародні установи (в першу чергу Лігу Націй), які були покликані справедливо й поважно розглядати претенсії націоналностей. Таким чином реорганізація праці Конгресу Національностей є свого рода акцією самодопомоги народів.

Із „Постанов про фаховий збір для справ поодиноких національних груп" довідуємося, що до компетенції такого збору належить передовсім розглядати: „загальне положення поодиноких національних груп, їх положення у поодиноких ділянках (нпр. у ділянці мовних прав, шкільництві, господарських справах і т. д.), поодинокі питання засадничого, практично-життєвого або взагалі вищого значіння". У дальших постановах кажеться про виключення чинника закордонної політики з критеріїв розгляду даних конкретних справ та про зберігання непрямих обовязуючого міжнародного права нац. меншин.

Фаховий збір складається з осіб, які належать до національних груп, що є членами і беруть участь у Конгресах Національностей, і саме по одній особі з поодиноких груп і по одному заступникові. Вибір членів і заступників фахового збору належить до виключної компетенції даних національних груп, членів Конгресу. Членами Фахового Збору можуть бути делегати на Конгреси або члени Виділу Конгресу.

З програми праці виходить, що головною метою введеної реорганізації є бажання надати більшого авторитету, більшої поваги та й більш обєктивного характеру заходам окремих національностей, що шукають у ріжних чинників оборони своїх добрих прав. Точніші постанови про Фаховий Збір будуть ще вирішені.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 34

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Всі ті способи стосовано широко в цілім краю, і таксамо в инших повітах, стрийськім і жидачівськім. Моя канцелярія була засипувана щоденно жалобами, щоденно вносили ми протести, з яких ані один не мав успіху. Ми бачили, що наші вигляди з кожним днем маліють. Крім згаданих вище штучок пішов у рух страшний терор на всіх точках та в усіх напрямах.

У Стрию поставили з польської сторони кандидатом повітового маршалка гр. Карла Дідушицького, який — правда — мав графський титул, одначе в дійсности був голодранцем, що сидів від літ уже на ласці в своєї старої своячки, власнички маєтности Сіхів у стрийськім повіті, а сам мав там лиш маленький рустикальний ґрунтець, інтабульований на себе, щоб мати право вибору. Зрештою був дуже слабої інтелігенції, без ніяких шкіл та освіти. Замолоду, як казали, він допустився якогось поганого вчинку, а щоб уникнути наслідків, вступив як доброволець до армії, що йшла з цісарем Максиміліяном до Мексику. Був навіть з Максиміліяном разом засуджений на смерть, одначе йому удалося втекти щасливо до краю, де, не маючи ніякої основи до екзистенції, осів у своячки в Сіхові як економ. Там оженився з її вихованкою і чекав на смерть старої, а тимчасом маршалкував у повіті й тепер заходився коло посольського мандату. Дуже поганий характер, не перебирав у засобах і якраз надавався на кандидата, вибираного такими способами, якими форсовано Баденівських кандидатів.

З таким кандидатом мали ми в Стрию боротися. Маючи як маршалок деякі впливи, кидав отверто погрози, що відплатить тим війтам і громадам, які важились би не голосувати на нього; а розносила їх готова до подібних услуг череда урядовців, люстраторів, дорожників і повітових слуг.

Бідний, прибитий нарід у деяких селах давав себе залякати і слухав. У деяких селах знову, що були свідоміші, заарангжовано зовсім без причини арештування провідників громад, чим поширили терор і переполох на всю громаду. Так наприклад у громаді Лисятичі, одній з найбільших у повіті, був свідомий та освічений господар Андрій Берник, за яким звичайно йшла вся громада. Його арештувало староство саме перед правиборами без ніякої причини, відставило до арештів повітового суду в Стрию, при чому суд не хотів його, не зважаючи на мої інтервенції, навіть переслухати і тримав в арешті аж до виборів. Через такі штучки правибори в Лисятичах випали корисно для Дідушицького і всі виборці з тої громади для нас пропали. По виборах випустили Берника, при чому його навіть не переслухали, бо суд був тут орудям політики і ніякі жалування за права зовсім невинної людини не мали успіху. Це була Баденівська система, що не знала ніякого права, тільки злочинну самоволю. Я уживав усіх засобів, писав, їздив, телеграфував — не помогло ніщо.

Не інакший терор ширився також у жидачівськім повіті, де я був кандидатом, та проти мене тяжче було вишукати контркандидата як проти Давидяка у Стрию. Самі поляки не хотіли проти мене кандидувати. Делеґований на кандидата проти мене жидачівський маршалок Казимир Віницкі, власник Турад, зрікся кандидатури, заявивши, що бе... чить, що мене можна побороти лиш такими засобами, на які він не піде.

(Далі буде).

Спролетаризоване звання.

На маргінесі наміреної новелізації права про устрій адвокатури.

У 1932 р. переведено у Польщі уніфікацію адвокатських ординацій, проголошуючи у формі президентського декрету закон про устрій адвокатури. Адвокатське звання було одним з перших, що одержало примусову станову організацію у новочасних державах окремими адвокатськими ординаціями і в їх рямцях одержали адвокати доволі широку автономію у веденні своїх станових справ. Ліберально-демократичні струї, що були пануючими до часів світової війни, сприяли тому, що адвокатура добилася на передове місце у збірному громадянському житті, займаючи навіть часто кермуючі становища у державному апараті в державах з парляментарним устроєм напр. в Англії, Франції, Італії, Злучених Державах П. А., частинно і в Австрії та в інших поменших державах. Нерідко стояли адвокати дуже близько і до публіцистики і тим шляхом мали вплив на творення публичної опінії, тимбільше, що багато з них займалося активно політично-партійним життям. У довоєнних часах адвокатура мала видне громадянське значіння й у абсолютистичній Росії, бо з природи річи з її рядів виходили оборонці у великих голосних політичних процесах і вони у судовій салі мали нераз спромогу виголошувати думки і гасла, які деінде тяжко було проголосити.

Ще більшу національно-політичну і суспільну вагу мали адвокати у недержавних народів. Бачили ми це у нас у Галичині, де наше збірне життя поплило бистріше вперед щойно з хвилиною появи на публичній арені перед около півстоліттям нечисленного зразу гуртка свідомих й активних українських адвокатів. Про значіння і заслуги адвокатського звання для організації, поступу і розвою наших установ на політичних, культурних і господарських ділянках писалося на сторінках „Діла" у вересні м. р. з нагоди 10-ліття Союзу Українських Адвокатів у Львові і видання його Ювилейного Альманаху. Та це річи загально відомі, щоби про них розписуватися ширше.

Сучасний польський режім з його послідовно переводженою етатизацією і накладанням державних шорів на всі суспільні організації не міг очевидно поминути й адвокатури. Зроблено це у великій мірі згаданим на вступі президентським декретом про закон про устрій адвокатури. В порівнанні до давнішої австрійської адвокатської ординації облекшено дуже значно доступ до адвокатури головно для осіб зпоза фахового адвокатського вишколу, зменшуючи теж і вимоги доступу до виконування адвокатської практики і для самих адвокатських аплікантів. З другого боку обмежено тим декретом у багатьох напрямках дотеперішню внутрішню автономію адвокатів, узалежнюючи їх значно від державної адміністрації, точніше від міністра справедливости.

Назагал постанови теперішньої адвокатської ординації адвокатів не вдоволили і стрінулися з фаховою критикою правників. Невдовзі виринула думка переведення новелізації і то так в урядових кругах, як і серед самих заінтересованих адвокатів чи радше в кругах їх становних організацій. Почин дало „Коло Адвокатув Жечипосполітей Польскей („Карп)" зі своїм новелізаційним проектом. Карп обєднує санаційних адвокатів і з цієї причини стоїть близько міністерства справедливости та має його підтримку. В адвокатських польських кругах значно більшу популярність має „Звйонзек Польскіх Адвокатув" зі вшехпольським стемплем, бо більшість адвокатів поляків стоїть ще й нині в рядах народової демократії, або з нею симпатизує. Проект новелі переслав Карп міністрові справедливости і він наробив уже багато галасу у польській пресі, бо це є проект — так сказатиб — півофіціяльного характеру. У польській пресі появилися статті визначних польських адвокатів, між ними і передового варшавського адвоката і колишнього декана Ради Адвокатів Новодворського (нар.-дем.) з острою критикою санаційного проекту, що віддає адвокатів у майже повну залежність від державної адміністрації.

Короткий зміст цього проекту вже подано недавно на сторінках „Діла" і я тут пригадаю тільки деякі його важніші постанови. Передовсім зносить він власний адвокатський вишкіл, себто касує теперішню інституцію адвокатських аплікантів. Майбутній адвокат мав би перейти пятилітню безплатну судову аплікацію і по зложенні судейського іспиту бути найменше три роки суддею. На судову аплікацію приймали би кандидатів предсідники апеляційних судів, що значно утруднювало би або у практиці майже унеможливлювало би серед відомих сучасних відносин приплив нових українських сил до адвокатури. Пятилітня безплатна практика в суді загородилаб шлях до адвокатури всім незаможним кандидатам, що по скінченні правничих студій на університеті мали би працювати безплатно в суді повних пять літ і то без ніякої певности, що колинебудь зможуть опісля стати адвокатами. В проекті є саме постанова, що адвокатів призначує міністер справедливости, а навіть може призначити їм осідок їхньої адвокатської діяльности і то проти волі і згоди кандидата. В додатку вступ до адвокатури мали би і всі іспитовані правники, що були 10 літ на референдарській службі в державних і самоуправних урядах напр. у політичній чи скарбовій адміністрації і т. д. без окремого іспиту, хоча вони зі судовою практикою, так важною для адвокатської практики, не мали в житті нічого спільного. А що і в тих дикастеріях українців урядовців майже нема і їх до них не приймається — виходить ясно — якою національною загрозою для нас є згаданий проект Карп-у.

Згадати ще треба і про загально поширені вістки, що з нагоди новелізації адвокатської ординації мав би вийти міністерський розпорядок з переведенням чистки серед адвокатів, як це було перед двома роками з нотарями, то тенденція проекту Карп-у стане ще більше наглядною. Якщо так булоб, тоді багато з наших адвокатів, навіть заслужених, а декому з ріжних причин невигідних, може нараз опинитися поза адвокатурою. Не диво, що намірена новелізація викликала велике занепокоєння в кругах українських адвокатів, тим більше, що у Польщі панують часто всілякі несподіванки у царині декретового законодавства.

На основі розвідки д-ра Л. Ганкевича в Ювилейному Альманаху під наг. „Десятиліття С. У. А." в жовтні 1933 р. число наших адвокатів на терені Галичини виносило 371 (у львівській апеляції 358 і у краківській 13), на Волині 11 — разом 382. До нині це число збільшилося і виносить що найменше 400 та приблизно около 150 адвокатських аплікантів, з яких велика частина відограє видну ролю у нашому громадянському житті.

Матеріяльне положення наших адвокатів у Галичині сьогодні дуже скрутне і то не лише

завдяки господарській кризі, як і не менше завдяки деяким потягненням уряду через обмеження обсягу фахової діяльности адвокатів. Нині більшість наших галицьких адвокатів не є в спроможности заробити навіть на найскромніше удержання. Адвокатура в Галичині у своїй більшости спролетаризована і нема надії на поправу її матеріяльного положення серед сучасних умовин, бо намірена реформа хочби і з нумерус клявзус цього положення зовсім не поправить.

Станові адвокатські організації, у першу чергу Ради Адвокатів, що істнують в осідку кожного апеляційного суду, підняли вже оборонну акцію і 9. ц. м. відбулася у Варшаві нарада деканів і віцедеканів усіх Рад Адвокатів цілої Польщі під проводом голови Начальної Ради Адвокатів адв. Пасхальського. Темою нарад була низка проектів про новелізацію адвокатської ординації, між ними і відомого проекту Карп-у. Присутні заявилися рішуче проти 5-літньої безплатної судової практики, проти обмеження самоуправи адвокатів, проти контролі адвокатів делегатами судів і проти призначування новим адвокатам місця осідку. Делегати Рад Адвокатів зі Львова і Кракова домагалися, щоби адвокатські апліканти могли відбувати свою практику тільки в адвокатів, як це є тепер. Були на нараді і голоси за дво- або і трилітньою судовою практикою і за продовженням адвокатської аплікації до 7, а навіть 10 літ. Ухвал покищо не принято і дальші наради делегатів відбудуться невдовзі та вирішать засадничі справи, що мали би увійти до проектованої новелі і тоді ці рішення предложать як офіціяльну опінію Рад Адвокатів міністрові справедливости.

Чи й оскільки голос зїзду делегатів Рад Адвокатів заважить на кодифікації проектованої новелі, покаже щойно президентський декрет.

Д-р Степан Баран.

Трагедія людських душ і совістей.

Чому прийшло в Болшівцях до утворення евангелицької громади.

Пишуть нам з Болшовець:

Місцевий гр.-кат. парох о. В. Сваричевський через свою вельми нетактовну і повну ненависти поведінку супроти своїх парохіян є від довшого вже часу в постійнім конфлікті з ними. Крім цього, як завзятий москвофіл, ставиться з найбільшою нетолеранцією до парохіян українців.

Щоби зліквідувати цей згіршаючий і шкідливий для церкви й нації конфлікт, звернулися парохіяни до вищої церковної влади. Предложено Львівському Ординаріятові кільканадесять уснованих і в кількасот підписів заосблених прохань за справедливе вирішення справи.

Прийшло до слідства. В часі канонічного процесу переслухано понад 100 заприсяжених свідків, які потвердили правдивість закидів проти о. Сваричевського.

Довго ждали парохіяни на вислід канонічного процесу — але даремне. Вже другий рік, як він зачався, а полагодження нема і о. Св. не спочиває в боротьбі з парохіянами. З його найновіших подвигів наводимо лиш два з мин. тижня, що характеризують його як священика: 1) Відмовився охрестити дитину Семка Боднара, бо, мовляв, це „йому псує метрики". 2) О. Сваричевський здавна завів звичай, що перед шлюбом женихи працюють у нього на полі або в хаті (щось в роді панщини), незалежно від грошевої заплати, яку навіть від найбідніших безробітних хлопців побирає в квоті не меншій, як 30 зол. Коли перед кількома днями парохіянка Магда Карпів просила перед шлюбом, щоб її висповідав, о. Св. вилаяв її прилюдно і відмовив сповіди тому, що дівчина не приходила на роботу.

О. Сваричевський любить пристрасно тягати по судах своїх парохіян, міщан та інтелігенцію, а також околичних священиків. В останньому часі видвигнув неоправдану претенсію до о. Шанайди, священика в Кукольниках — за виручення в священичих чинностях та домагався її заплати, цедуючи її відплатно адв. д-рові Гакерові. Адвокатові-жидові мабуть стидно було вести таку справу, бо обмежився лиш до упоминаючого листа до о. Шанайди. Зате небаром вплинула до городського суду скарга за заплату згаданої претенсії — в імени Параньки Легінь, служниці о. Св-ого. Стид огортав приявних у салі розправи, коли служниця одного священика за його почином і разом з ним прилюдно в такій справі виступала проти другого священика...

Про інші, значно пікантніші виступи о. Св-ого перед судом напишемо іншим разом.

Від липня 1934, себто від дня, коли о. Св. образив зібраних у нього священиків-українців, стала неможливою всяка співпраця на терені галицького деканату. Тому не дивниця, що Болшівці не хотять такого душпастиря. І на-

решті дійшло до того, що коли Ординаріят не звільнив з заниманої парохії о. Св-ого, доведені до крайности парохіяни стали переходити громадно на евангелицьке віроісповідання. Евангелицьким проповідником у Болшівцях став свящ. Пищук, який почав з місця вести поруч релігійної також громадянську працю в національнім дусі. Членами церк. евангелицького комітету стали всі колишні церковні провізори і старші братя, усунені о. Сваричевським, як свідомі українці. Також з колишнього церковного католицького хору повстав еванг. хор в числі 80 осіб. Комітет закупив уже площу під будову еванг. церкви.

В сусіднім селі, Слобідці Болшовецькій, є дочерна церква, де парох о. Св. вже понад 2 місяці не править богослужения. Громадяни сусідніх сіл, де парохи є також москвофілами, приходять теж на евангелицькі богослуження і беруть у них участь.

І подумати, що так легко можна було не допустити до цієї трагедії людських душ і совістей, колиб комп. чинники в час розвязали були тяжкий конфлікт пароха з його парохіянами, усуваючи його з терену, де стільки лиха накоїв і опричинив найбільше, яке може тільки бути, нещастя — відступство від правдивої віри. А за ту віру деякі із болшовецьких парохіян перетерпіли колись на підлі доноси москвофілів навіть заслання на Сибір, де стратили своє здоровля, а тепер опинилися — в евангелицькій громаді!

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Бельгійський сенат признав урядові повновласти у фінансових справах.

— Мін. Іден відбув нараду з польським амбасадором у Льондоні Рачинським і большевицьким Майським, повідомляючи їх про свою поїздку до Варшави і до Москви.

— Управа французької соціялістичної партії рішила вести далі спільну акцію з комуністами.

— Дисциплінарна комісія в Ерфурті уневиннила залізничника, який не хотів присягнути Гітлерові, покликуючись на свої релігійні переконання. Залізничник належить до релігійної секти, яка вважає присягу за тяжкий гріх.

— Парлямент уповажнив Французький Банк видати до пятьох років банкноти на суму 25 міліярдів, які вжиють на позички.

НА ПОРОЗІ ЛЕМКІВЩИНИ.

(РЕПОРТАЖ ІЗ ЛІСЬКОЇ ЗЕМЛІ.)

(Докінчення.)

30 СОТИКІВ ДЕННО ПРОЇДАЄ ҐАЗДА.

Коли я пізнав життя селянина, ще в інших селах, тоді освідомив собі, що це життя далеко не таке, як я уявляв собі. В інших селах та сама історія в деяких трагічніша. Ґазди живуть у хатах, що нерідко не мають коминів. Поля мають доволі багато. Та це камяниста неврожайна почва, що родить овес, бараболю й окпиш, по городах капусту, на кращих полях жито. Ліс і полонини сприяють годівлі овець. Але тутешній селянин не держить багато овець, на зиму їх поголовно випродує. В добавок лемко чи бойко не знає, що таке ощадність. В коморах переховують хіба порожні міхи. Коли в літі має молока й молочні продукти (бриндзю масло), то зїдає те все тогож таки дня, коли це прийшло до нього. Не ощаджує, не відкладає на завтра. Варта додати, що багато селян не має корови. Товщів, крім молочних і це тільки літом, не вживають. Поросята годують тільки на продаж, для себе не бють навіть найбагатіші. Ходить злиденно, хоч тепло вбраний, їсть літом молоко, бриндзю, вівсяні ощипки, овочі (суниці), гриби — зимою майже виключно бараболю і капусту. Капусту наквашують у великих бочках, без соли. Коли перечислити те все на гроші — то бараболя, якої їдять доволі багато й капуста представлятимуть не більшу вартість як 30 сотиків денно. Цебто життєва стопа переважаючої більшости селян виносить — 30 сотиків денно

ОСТАНКИ КОЛИШНЬОГО ДОБРОБУТУ.

Так живе більшість населення. Одиницям, головно давнішим емігрантам живеться краще. Я розвідав про цікаве явище між селянами. Селяни позичають гроші на проценти (іноді навіть лихварські) та з того вигідно живуть. При тім вимагають доброго гіпотечного забезпечення. Буває і так, що бідняк всю ту дрібку, що збере з поля, віддає вірителеві за процент, а сам живе дрібкою бульби та несоленої капусти.

В багатьох хижах є „звичай" їсти раз у день.

Перед війною в Ліщині був навіть добробут. Селяни емігрували до Америки та працювали по „майнах" (копальнях). Вертаючи привозили домів багато гроша, або присилали рідні. Мали повні запазухи грошей, які заедно при собі носили (теж характеристичне для селян). Бувало їде багатій на ярмарок та позичає так гроші на процент. Сільські банкири.

По війні, коли іміграцію до Америки припинили — Ліщину схопила нужда. Небагатьом тільки вдається виїхати до Франції та і заробітки тут злиденні й емігрант не складає вже стільки гроша. Тимто ні своякам не присилає, ні сам не вертається багатієм.

Село збідніло. Задовження жахливе. Я говорив із одним свідомішим ґаздою (був в Америці, в часі мобілізації 1914 р. повернув та перебув світову війну) і він подав мені жахливі цифри.

Довги головно за консумційні товарі. Вірителі здебільша жиди. Ось так маленьке село Тискова, що лічить ледви 34 хат, обдовжене майже на 15 тисяч золотих, себто пересічно по 400 зол. на хату. І це тільки довги за конечні для життя споживчі товари, бо земля не дає стільки, щоби можна вижити, треба докупити, значить доборгувати. Додаймо ще довги у місцевих „банкирів" і матимемо поняття про задовження села.

В інших селах не краще

МОЛОДЖАВА.

Правдивою язвою села є безробітна молодь — молоджава. Причина того доволі складна. Заховався в Ліській Землі старий звичай-закон, що ґрунту ділити не можна. Це подиктоване рацією істнування. Ґрунти тут доволі великі. Пересічний середняк має десять морґів. З того має він ледви бульбу, капусту та овес на ощипки. Може підгодувати свинку, кілька овець і корову. Коли цей ґрунт поділитиб — то два чи три морґи, як це є в підльвівських селах, тут не дали би ніякого доходу.

Тому тут цей звичаєвий закон послідовно додержують.

Давніше, коли можна було емігрувати до Америки, найстарший син, що перебирав від батька ґрунт і ставав „ґаздою", як сплату рідні, купував молодшим „шифкарту" до Америки. Дівчата вінували 500—800 долярів (нині не одна адвокатівна раділаб з такого посагу).

Тепер часи змінилися. Пересічний посаг дівчини дві корови. Для парубків, як сплата „шифкарта", себто рівновартість коштів подорожі до Америки. А бідний „ґазда" не в силі цього заплатити — тимто молодша рідня сидить „ґазді" на карку, парубочить, працюючи на братовім ґрунті. Очевидно, що хитрий гірняк не буде запрацьовуватися на брата — і готова язва села. Лінива до праці молоджава чекає на „шифкарту". Такі молодці-парубки нерідко мають по 35 і більше літ. Вислід такого стану застрашаючий. Рідкі подружжя і вслід за тим природний приріст населення не такий, яким міг би бути.

Совітські залізниці і мілітаризм.

„Транспорт є тим вузьким місцем, на якім може спотикнутись, а навіть уже починає спотикатись уся наша економіка, а передовсім наш товаровий рух" — сказав тов. Сталін на XVII. партійнім зїзді. Нагадують це „Ізвестія" з 3. III. 1935. і подають ілюстрації: „На залізниці Москва—Донбас затримано 2.400 ваґонів. Резервові частини для тракторів їдуть з Харкова до Києва 11, а навіть 25 днів. Є сотки подібних фактів". Причини цього: „Нема потрібної боротьби за большевицьку дисципліну. Робота політичних відділів та політичної управи стоїть далеко не на висоті поставлених перед ними завдань..." Всі ці хиби совітських залізниць має усунути найближчий співробітник тов. Сталіна, Лазар Мойсеєвич Каганович, той самий, що за пару років збудував кілька кільометрів московської „метро", підземної залізниці, яку демонстрували недавно зїздові колхозників ударників.

Швидка направа совітських залізниць зробилась необхідна тому, що французькі приятелі Москви уважають червону армію при сучаснім стані совітського транспорту нездібною до поважної воєнної акції та загрожують зробити з цього відповідні політичні висновки. Але політичні відділи пана Кагановича залізничників ані не навчать, ані не нагодують.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

Кантонський уряд проти Чанґ-Кай-Шека.

Щоденник „Нічі-Нічі" пише, що Чен-Тсі-Тан, голова кантонського уряду звернувся до Чан-Кай-Шека з осторогою, що нова політика нанкінського уряду приязни з Японією доведе Китай до втрати незалежности. Кантонський уряд погрожує, що коли Чан-Кай-Шек не змінить політики, може легко дійти до розриву між південним і північним Китаєм. Згаданий щоденник пише, що до виступу голови кантонського уряду довели англійці, які є дорадниками кантонського уряду. Всесильна партія у південнім Китаю „Новий Куомінтанг" є теж під впливом В. Британії. Виступ кантонського уряду викликав велику тривогу у колах, марш. Чан-Кай-Шека.

Переговори між Абісинією та Італією розбились.

ЛЬОНДОН, 15. 3. ПАТ. Англійська преса пише, що переговори між Абісинією та Італією розбились. До розвязки напруженого положення може довести мирова комісія. У тому напрямі інтервеніював британський уряд у Римі і в Аддіс-Абеба. Одначе побоюються, що Мусоліні не згодиться на полагодження конфлікту мировою комісією.

Перед новим плебісцитом у Німеччині.

Німецький уряд задумує перевести плебісцит з метою одержати апробату на розбудову військового летунства. Минулорічний плебісцит мав на меті затвердити канцлера Гітлера президентом Німеччини.

Жиди творять 98 відсотків комуністів у Польщі.

ВАРШАВА. КАП. Перед окружним судом у Варшаві відбулася розправа проти учительки Регіни Шмельц за образу поліції. На питання прокуратора св. Люнденбурський, комісар поліції заявив, що 98 відсотків арештованих за комунізм творять жиди.

ДЕНАТУРАТ.

І ще одно лихо, останок по давніх добрих часах.

Реемігранти, що повертали з випханими запазухами долярів, любили добре попоїсти та попити. Пияцтво залишилось у традиції. Люди пють дальше. А що нужда не дозволяє уживати горендально дорогого алькоголю, хитрий бойко чи лемко вміє собі порадити — пє денатурат. І навіть уміє його так „приправити", що він смачніший і „моцніший" від справжньої горівки. Старші ґазди знають секретні способи відкажування денатурату, деподе істнують навіть такі „промислові" заведення.

НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ.

Під національним оглядом Ліщина представляється гірше всяких сподівань, хоч не безнадійно. Нарід темний і несвідомий. Грамотні тільки одиниці.

Про рівень національно-політичної свідомости може посвідчити хочби такий випадок:

При виборі солтиса в однім селі, в якім є всього кілька поляків, селяни рішили вибрати українця. Кандидат на солтиса станув віч-на-віч з предсідником виборчої комісії.

— Ви конче хочете бути солтисом? — питає предсідник, учитель-поляк. — Послухайте мене, будьте заступником солтиса, а пан Х (поляк) буде солтисом. Це все одно.

Ґазда хитає головою.

— І так будете мати менше клопоту.

— Та нехай буде, як то все одно..

— Так ви вертаєте кандидатуру.

— Так — і з переконанням хитає головою.

І солтисом вибрали поляка, а ґазда став віцесолтисом.

Коли знову питати селян, хто вони, відповідають „руснаки". Хоч коли піддасьте їм, чи не українці вони часом потверджують, додаючи, що це все одно.

В добавок село заражене кацапщиною, яка держиться там тільки тому, що нарід не усвідомлює собі цілей кацапщини та вважає, що це загально-національна партія.

Та проте Ліщина — земля великих можливостей. Коли говорите з ґаздою, відчуваєте у нього природну інтеліґенцію. Вони дотепні, мають купецький хист (хочби замилування до „банкирства), бистроумні та меткі.

На вигляд: середнього росту, гарні з лиця і здорові. У психіці переважають добрі первні.

ЗВІДКИ ЛИХО?

Деж тоді причина лиха? Відповідь кидається в вічі.

Майже в трьох четвертих сіл нема школи. Колиб селянина освідомили, якщо його навчили би перш за все читати й писати, далі виробили громадянсько — лихо було би усунене.

Нема шкіл, селянин темний, інтеліґенції обмаль і вдобавок тільки нечисленні впоміж неї одиниці працюють для народу.

А праця дала би несподівано гарні вислідя. Такий приклад можуть дати Устріки Долішні і кілька доокoличних сіл. В самих Устріках і кількох підміських селах національна свідомість стоїть доволі високо.

Ліська Земля криє в собі великі господарські можливости.

Ліси і нафта.

Я бачив на кількох стаціях нафтові збірники.

Чув теж про те, що Ліщина могла би стати новим, рівновартним до Бориславщини, нафтовим басейном Підкарпаття.

Населення, яке не може вижити з землі, могло би жити з її мінеральних скарбів.

Та моглиб жити і з деревного промислу. Перед Ліщиною могло би бути краще прийдешнє. Але найважнішою передумовиною — освіта і школи.

НАЗАД ДО ЛЬВОВА.

Оце враження, які я зібрав у селах Ліської Землі. Я бував у судових округах: Устріки Долішні, Ліськo і Балигород. Але думаю, що життя села в інших округах повіту не дуже відбігає від того, яке я бачив.

Ліщина — це, так сказатиб, уже Лемківщина. У старших доволі часто почуєш сакраментальне „лем"; молодь, я відніс враження, соромиться того й вистерігається.

Санки уносять мене назад у сторону стації. За декілька годин „залізний змій" пірве мене до Львова.

Вступаю ще до одного священика. На відхіднім кидаю питання:

— Як думаєте, отче, чи нарід був би вдоволений, колиб Ліщину прилучили до лемківської апостольської адміністратури?

— Думаю, думаю, що ні. Може москвофіли, але вони щораз рідшають поміж нами. Хоч повіт темний і неосвідомлений, проте нарід інстинктовно схиляється в правильну сторону. Гуторимо ще хвилинку і прощаюся.

Знову минаю тихі, оповиті сумним снігом села і прикро мені — я відкрив країну, де ще багато, багато треба зробити. Де треба праці невпинної, муравлиної, праці, від основ. Як дивно звучатиме супроти цього фраза про „бoєве" наставлення нас. Ні! Для Ліської Землі треба праці орґанічної, праці на національнім, культурнім і господарськім полі. Ґрунт для тієї праці у Ліщині дуже а дуже вдячний.

Поїзд несе мене до Львова. Крізь віконце дивлюсь ще на тиху, сумну землю.

Потім сідаю на лавці і задумано дивлюсь на вівсяний оципок. Символ Ліщини. Як далеко йому до білого хліба, а хочби до соковитого подільського рапівника.

*

ТРОХИ ЦИФР.

Дуже цікаво представляється Ліщина у статистичних таблицях загального перепису населення з дня 30. вересня 1921. р.

Ліський повіт один з найбільших повітів у Польщі. Має 1.832 км² простору та 92.576 душ населення.

На терені повіту є 26 більших міст, 152 сільських громад та 70 двірських обшарів. Загально 230 місцевостей.

Густота населення 50.5 на 1 км².

Жахливо представляється табеля грамотности. Ось так на 92.576 осіб уміло в 1921. р. читати тільки 22.751 осіб. З того на 66.395 греко-католиків не вміло читати 44.243, але вже на 15.267 римо-католиків не вміло читати тільки 6.767 осіб.

Це загально. Коли взяти під увагу виключно сільське населення, то процент неграмотних ще зросте. Бо на 85.536 мешканців села читати вміло тільки 18.304, себто на 65.059 гр.-кат. не вміло читати 43.574, на 13.657 римо-кат. — 6.383. Ось так представляється справа неграмотности у Ліщині.

Очевидно, що ці дані взяті з офіційної польської статистики, яка не дуже вірно представляє віроісповідні та національні відносини. Знаємо, за українськими статистичними даними, що у Ліщині більше між 90 відсотків населення — українці. Польська статистика сильно цей відсоток поменшує. (На 92.576 осіб 66.395 гр.-кат.; 15.267 рим.-кат.; 10.294 жидів та 622 інших віроісповідань). Вслід за тим зменшується теж відсоток неграмотности між українським населенням.

Національні надбання, організаційного характеру представляються ось як: у Ліщині є 47 читалень „Просвіти" (філія в Устріках Долішніх), 35 кооператив РСУК, 17 кружків „Сільського Господаря" та тільки 8 кружків „Рідної Школи".

Як бачимо, в порівнанні до числа українського населення (навіть за польською статистикою) культ.-національних станиць там застрашаюче мало.

Під церковним оглядом Ліщина належить до перемиської епархії, адміністраційно ділиться на 5 деканатів.

Евген Лавор.

Д-Р К. ЧЕХОВИЧ. 2)

АПОСТРОФ.

(Докінчення.)

І ми, галичани, знаємо, що „наддніпрянці звичайно говорять і мовою російською, де існує органічне сполучення **б, п, в, м, р** з йотованими голосними: **мясо** miaso, не mjaso. — Знаємо це і бачимо в тім сліди російської неволі. І не тільки це, але і багато дечого іншого принесли собі наддніпрянці з російської неволі. Ось напр. чуже слово **література** вони звичайно вимовляють **література**, а українське слово **правда** вимовляють з лябіодентальним консонантом **в**, хоч в українській мові його в тім слові нема! Але всі ті неукраїнські прикмети наддніпрянської вимови не можна лікувати ортографічними додатками, такими як апостроф. Бо це додатки не українські а українізаційні. Для тих, що напр. не вміють слова **правда** чи слова **мясо** чи **література** вимовляти по українськи, треба писати в елементарних підручниках додаткові правила правила ортоепії, а не калічити ріжними апострофами український літературний правопис. Правопис української літературної мови повинен виростати з внутрішніх українських потреб росіян, поляків чи зросійщених українців.

„Коли б апострофа не було, — міркує далі проф. Огієнко — то для галичан мусіли б його таки запровадити, щоб показувати правдиву вимову **р**, бо в літературній вимові існує відмінна вимова **ря** і **р'я**". — Ось вам, галичани, новий арґумент в стилю арґументів деяких чеських політиків з 19. віку, котрим здавалося, що якби Австрії не було, то славянські народи мусіли би собі її створити. Треба нам апострофа та й годі! Ніби тому, що слова **буря** і **буряк** інакше треба вимовляти аніж **бурян**; два перші так, щоби було мягке **р** і побіч нього **а**, а третє цілком інакше, бо з твердим **р**, а побіч нього **йа**. Ось вам причина! А тепер учіться вимовляти мягке **р** при **буряках**, а в **бурян** не забудьте встромити здеґенерованого йорчика, щоби росіянин, поляк і зросійщений українець відразу пізнали, що український **буряn** таки дуже твердий, — куди твердший від **буряка**. Для апострофічної секти це справа надзвичайно важна, а хто того не збагне, той не дістане титулу „інтеліґентного українця". Бо „інтеліґентний українець — як каже проф. Огієнко — легко вимовляє й орґанічні сполучення **бя, пя** і т. ін."

Дальшими прикладами не будемо морочити голови ні собі, ні шановним читачам. Але фільольоги повинні таки знати, що не всі діялектичні чи льокальні звукові відтінки треба переносити на поле літературної мови, і що не можна домагатися для них окремих значків у літературному правописі. Навіть у літературній мові маємо багато ріжних звукових відтінків, а не зазначаємо їх на письмі (напр.: світ — свій, сніг — сніп, де три перші букви **сві**, мають іншу звукову вартість у першому слові, а іншу в другому, подібно як і **сні** — інакше звучить у слові **сніг**, а інакше у слові **сніп**).*) Цілком одностайної літературної вимови ніде на світі нема, отже і в нас її не буде, хочби ми всі почали вживати апострофа. Та заки Галичина піде на вищий щабель інтеліґенції і заки запишеться до апострофічної секти, мусить написати прохання до „Мовного Порадника Рідної Мови", щоби прислали вияснення в справі **червяка**. Чи маємо розрубувати його апострофічною шаблюкою на дві частини, чи нехай живе собі цілий, нерозрубаний? Бо словник Грінченка учить нас, що червяк має тверде в в середині, а словник Уманця і Спілки, що мягке. Харківський правопис хотів, щоби червяк був твердий, а потім („На мовознавчому фронті" кн. І. Київ 1931. стор. 160) зроблено поправку, що український червяк таки мягкий і обійдеться без апострофа. Та може Постишев бажає собі тепер червяка з апострофом? „В імя національної одности" треба заздалегідь порозумітися і довідатися, чи мягкий, чи твердий червяк буде прикметою вищої інтеліґенції на Україні.

Розбудова апострофічної культури іде у нас стомилевими кроками вперед. Проф. Огієнко цілком правдиво зазважує, що навіть „діти дуже легко вчаться писати з апострофом". — Справді! Кожну няню і лялю діти дуже радо обдаровують аж двома апострофами. І добре роблять! Скількість апострофів у нас збільшається з кожним днем, так що заграничний експорт цього „дорогоцінного" українського продукту забезпечений на довгі роки. Вже тепер проф. Огієнко з вдоволенням стверджує, що „за українцями тепер і росіяни завели собі апострофа". Росіянам він таки дуже потрібний. Можна би і полякам порадити, писати слово zamarzać (= морити) без апострофа, а zamarzać (замерзати) з апострофом між буквою r і z, бо чужинцям тепер неясно, що тут вимова не однакова. І німцям можна би наш продукт захвалити. Наші безробітні будуть тоді мати роботу і ціла та продукція апострофів аж тоді буде „важлива для цілого нашого народу".

Можна би ще придумати якийсь новий значок на те, щоб відмежувати нашу українську **„правду"** від російської, польської, чеської і т. г. Але при цій проблемі можна вже дуже легко стати дезертиром і покинути поле таких „важливих" апострофічних боїв. Думка так і рветь-

*) Нпр. ніхто не пише „з'оре" (від „зорати"), щоб відріжнити це слово від кличного відмінка „зоре" (від слова „зоря"). Прим. Редакції

В СПРАВІ ПОДАТКОВИХ ПОЛЕКШ ДЛЯ ГОЛОДНИХ У ЯВОРІВСЬКОМУ ПОВІТІ.

Внесення послів Українського Клюбу ч. 48.

Високий Сойм зволить ухвалити:

Сойм взиває п. міністра скарбу видати негайно підлеглим йому скарбовим органам на терені Скарбової Палати І у Львові зарядження здержати стягання всіх податків від дрібних рільників і халупників та від осіб, що займаються дрібним домашнім промислом, та здержання заряджених проти них податкових екзекуцій до кінця 1935 року у всіх громадах яворівського повіту, львівського воєвідства, яких тепер навістила язва голоду.

Варшава, 13. березня 1935 р.

Внескодавці.

УЗАСАДНЕННЯ.

Дрібно-земельне населення у яворівському повіті львівського воєвідства належить до найбідніших у цілому львівському воєвідстві з причини дуже лихої і неродючої піскової землі та великого роздріблення ґрунтових наділів з пануючим там загально типом карлового господарства. Вже від цілих поколінь дрібноземельне й халупниче населення цього повіту живе хронічно у великому недостатку, а навіть майже кожного року голодує, передовсім у часі передновку. Рятуючись перед голодовою язвою, дрібно-земельне й халупниче населення цього повіту здавна займається дрібним домашнім промислом, спеціяльно виробом деревляних забавок, виплітанням кошів, витирачок і т. д., які потім продає домокружним способом майже по всьому краю. З цього дрібного домашнього промислу, який дає дуже мізерні заробітки, це населення рятується перед голодовою смертю, бо доходи з ріллі не вистачають навіть на найпримітивніше його удержання.

У господарському році 1934/35 навістила яворівський повіт язва неврожаю з причини пануючих у травні 1934 р. сильних приморозків і довготрівалої суші, що в цілій низці сіл цього повіту голодують уже масово від осени мин. року. Незначна поміч уряду в засобах поживи й на засіви та поміч Громадянських Комітетів є в даному випадку зовсім невистарчальна з причини масового характеру язви голоду і скора поміч уряду повинна там бути значно вилатніша, як вона є сьогодні.

На додаток усього скарб. влада стягає там дальше при помочі екзекуцій податки й податкові залеглости від сільського дрібно-земельного й халупничого населення, не зважаючи на його теперішнє господарське положення. Щоб полекшити цьому населенню в теперішньому його розпучливому господарському положенні, підписані внескодавці вносять, щоб п. міністер скарбу зарядив негайно здержання стягання всіх податків та здержання заряджених вже податкових екзекуцій до кінця 1935 р. у відношенні до всіх дрібних рільників і халупників та у відношенні до осіб, що займаються дрібним домашнім промислом у всіх селах яворівського повіту, львівського воєвідства, яких тепер навістила язва голоду.

Із судової салі.

Двох селян за приналежність до ОУН.

У понеділок 11. березня ц. р. закінчилася перед судом присяглих у Бережанах триденна розправа проти двох молодих селян зі села Новосілки пов. Підгайці, яких прокуратор притягнув за приналежність до ОУН.

Підсудних, 22-літнього **Михайла Сулятицького** і 21-літнього **Дмитра Роздобутька** боронили оборонці **д-р В. Бемко і д-р М. Західний.**

ЩО КАЖЕ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

В ночі з 14. на 15. жовтня 1934 р. невідомі справники влізли вікном до будинку народньої школи у Шендерівці-Новосілка і забрали звідтіля державний герб, портрети президента Польщі і марш. Пілсудського, які знищили на полі Кирила Наума. Одночасно цієї самої ночі невідомі справники почали кидати камінням до кімнати учительки Олени Томасікевич, яка зі сестрою Марією ледви втікла з ліжка і таким чином врятувалась перед смертю. На основі відтисків слідів поліція арештувала обох підсудних, які до вини не признались. На вікні помешкання учительки поліція знайшла кусень паперу з погрозами учительці. Автором цих погроз — каже акт обвинувачення — був підс. Роздобутько. Про приналежність підсудних до ОУН., знищення державного гербу і портретів та намаганий атентат на учительку доніс конфідент командантові поліції Станиславові Сташакові і поліціянтові Вінцентому Ґодзінському.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ І СВІДКІВ.

Підсудні заперечили свою вину і виказували свою непричасність до закинених їм вчинків.

Свідки учителька та її сестра не пізнали підсудних. Заявили, що не знають хто це зробив і з яких мотивів. На підсудних не мали теж ніякого підозріння

Поліційні свідки зізнавали згідно з актом обвинувачення, покликувались весь час на інформації свого конфідента.

Після переслухання багатьох свідків, що подали алібі підсудних зізнавали ще директори Райтер і Галачинський, які потвердили, що не підс. Роздобутько писав карточку з погрозами.

Трибунал відкинув внески оборонців покликати до розправи знавців графольоґів.

На основі вердикту суддів присяглих трибунал засудив **Михайла Сулятицького і Дмитра Роздобутька по пять років вязниці**

Подяка.

Оцим складаю найщирішу подяку Вп. Панам Др. В. Джулинському лікареві Susp. Обезпечельні, Др. М. Дзеровичові, Др. Ол. Приймі і Др. М. Семчишинові за дбайливу опіку та успішне лікування мене в тяжкій недузі.

Львів, дня 15. березня 1935.

Др. ІВАН ҐИЖА

Хто зложить на дар „Просвіті" — облекшить її важкі завдання.

Сенат.

ВАРШАВА, 15. 3. ПАТ. Маршал сенату скликав пленум сенату на понеділок 18. березня в год. 10. передпол. Денного порядку ще не устійнили

НОВИНКИ

— **Вечір пісень та оперових арій співачки Іванни Синеньської-Іваницької.** В програму того вечора, що відбудеться в неділю 17. III. в год. 20-тій в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка входять: по раз перший виконувані або мало відомі у нас твори, а то пісні виключно українських композиторів: Лисенка, Степового, Косенка, Людкевича та Н. Нижанківського та оперові арії Бетовена, Россінія, Вердія, Пуччіні та Дебісі. Фортепяновий супровід обняв д-р Н. Нижанковський. Вступ вільний за програмкою в ціні 1.50 зол. 1126 1-1

— **Пересторога.** Управа Українського Т-ва Допомоги Еміґрантам з України у Львові повідомляє громадянство й усіх своїх членів, що уповноваженим інкасентом Т-ва до збору рі... датків для Товариства є **п. Лідія Дудкіна.** Ніякі інші особи до того уповноважень від Т-ва не мають. 1124

— **Відчит д-ра М. Драгана.** Пригадуємо, що в суботу 16. III. ц. р. відбудеться заходом Т-ва Прих. Укр. Мистецтва й АНУМ відчит д-ра М. Драгана п. н. „Експресіонізм, дадаїзм і абсолютне мистецтво". Початок: год. 18. Відчит буде ілюстрований численними світлинами.

— **Знижка цін ґазу й електрики.** На засіданні львівського маґістрату ухвалили знижку цін електрики й ґазу на 10 прц.

— **Пожежа.** На фільварку Могильниця пов. Теребовля вибухла пожежа і знищила дві стайні, свинарню, шопу і 200 сотнарів кукурудзи. В стайні згоріло 30 коров, 4 коні і кілька штук іншого живого інвентаря. Шкоду обчисляють на 35.000 зол. Вогонь повстав від іскри з парника.

— **Найшлися вкрадені гроші.** Як ми свого часу повідомляли, з трамваєвої каси на Гобріелівці у Львові пропало в загадочний спосіб 13.787 зол. у більоні та банкнотах. У звязку з тим арештувавши були возьного каси Ант. Еліящука. Після кількаденного арешту сл. судя випустив Еліящука на волю. Слідство велось далі й тепер закінчилось вдруге арештуванням трамваєвого возьного Еліящука та його товариша Михайла Слімаковського. Обі вони ча... стенько заходили до шинків і пяничали. Це звернуло увагу поліції, звідкіля бідний возьний має стільки грошей. Поліція перевела ревізію і знайшла на стриху Слімаковського в оригінальних торбинках каси 4.000 зол. в більоні, в Еліящука у шуфляді з подвійним дном 1.10... зол. Крім того у своячки Слімаковського поліція найшла 3.200 банкнотами. Таким чином вдалося віднайти 8.910 зол. Тому що злодії вкрали 13.718 зол., недостає ще 4. 877 зол. Поліція арештувала ще трамваєвого кондуктора Андрія Сушка, який підробив ключ до каси. Еліящук признався, що критичної ночі відчинив касу підробленим ключем і забрав гроші у течку, яку передав вночі Слімаковському. Поліція теж віднайшла вже ключ, яким Еліящук відчинив касу.

ся у краще майбутнє, коли українська **Правда** справді відмежується від усякої чужої. Але не в ортографії! А це приведе цілу апострофічну секту до повної руїни. Бо тоді доля апострофа у нашому правописі буде така сама, як і доля російського православного храму у польській столиці. З нього не залишиться ані сліду.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ ДО ПРАВОПИСУ.

Поміщуючи фейлетони нашого граматика д-ра К. Чеховича про апостроф, даємо тим самим відповідь на деякі закиди „Рідної Мови" за останній рік на нашу адресу: чому ми не додержуємось „одноцільного" українського правопису. У справі цій на сторінках нашого часопису висловились у свій час два визначні фільольоґи, д-р Ст. Смаль-Стоцький і д-р В. Сімович, доказавши неодну непослідовність т. зв. академічного правопису. На їх наукову критику „Рідна Мова" ніякої відповіді не дала і дати не могла.

Зокрема щодо правопису чужих слів наша преса не може приняти ані київського, ані харківського правопису, без огляду на те, чи „Рідна Мова" буде називати його демаґоґічно „академічним", чи „загально-українським". Річ у тому, що назви чужих імен ми бачимо завсіди в оригінальнім їх вигляді, і з латинки переписуємо їх нашими буквами, відповідно до вимови. Наші наддніпрянські земляки мали й досі мають перед собою ці назви майже виключно у російській транскрипції і часто не знають правдивого вигляду слова; вони передають російський правопис по своєму, поміщуючи в місцях, де москалі ставлять у середині „ь" замісць „і" теж мягкий знак або апостроф; звідси беруться такі дикі для нашого ока форми, як альянкт, коньюгація, Коліньї, Тардьє, Кюв'є, Пемонт. Єдина перепона для нас, галичан, щоб вивчити такий правопис, це наша незнайомість російського правопису. Тільки ті, що його знають, можуть писати чужі слова за харківським (не — „академічним") правописом. Досвід останніх літ показав, що навіть учителі української мови та деякі фільольоґи у нас досі його не вивчили й мусять раз-у-раз заглядати до т. зв. правописних словничків, що теж подають зовсім неточні правила. (Коли напр. на 106 стор. книжечки проф. І. Огієнка „Рідне письмо" читаємо, що англійське „u" передаємо таксамо, як французьке „eu" або німецьке „ö" нашим **е**, нпр. „Бернс", то маємо тут сущу плутанину, бо і слова і прізвища вимовляють у такому випадку англійці теж як **а, о, у** та **ю**!).

Правопис чужих слів у нас зовсім невпорядкований тому, що ніодин фільольоґ від часу граматики д-ра Ст. Смаль-Стоцького, що дав свою систему, не займався цією справою. Проф. Огієнко за кожним разом, коли пробує на цю тему сказати щось від себе, виявляє повну незнайомість чужих мов. **Як довго ми не маємо нових загальних правил, як писати чужі слова та назви, треба триматись такої старої, розумної засади, за якою йдуть інші культурні народи: зберігати яко мога вірно транскрипцію чужих слів у їх оригіналі, беручи на увагу вимову слова.** Це справа, що правда, нелегка, бо мало хто з нас знає вимову слів усіх чужих мов; колиж такої вимови не знаємо, то радимо собі так, що переписуємо латинські букви — нашими.

Зайво додавати, що питання загальної літературної мови не треба звязувати з такою формальною справою, як правопис. Факт, що деякі наші, між іншим і націоналістичні видання завели в себе апостроф як знак „соборности", доказує тільки, що такі чисто зверхні пусті ознаки приймаються завсіди швидше, ніж суттєві, необхідні реформи.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На марґінесі 30. грецької революції.

Одно огнище культури нас гріло: Візантія. Може й тому стільки подібности, хоч і є ріжниці.

Українці і греки...

За 105 літ політичної самостійности зробили грецькі патріоти 30 революцій і змінили 150 разів свій уряд.

Українці за три роки своєї самостійности вспіли зробити вісім революцій (не рахуючи місцевих повстань!) і змінити тьму-тьменну урядів. Для тих, які не вірять, або забули, пригадаю революції: 1) Большевики, 2) Гетьманат, 3) Директорія, 4) Ліві Ес-Ери (Шинкар—Григоріїв) 5) Большевики, 6) Махно, 7) Болбочан, 8) Оскілко.

Революційний ґальоп грецьких громадян нічим у порівнанні з нашим чвалом. Коли уставити пропорцію і винайти невідому, то виходить, що за 105 літ наш нарід зробив би 280 революцій. Греки мали що 3 і пів року одну, ми мали 2 і пів революцій кожного року.

Про зміни наших урядів тільки згадую, бо спис усіх перемін, кріз і викидань зайняв би напевно решту місця, призначеного на малий фейлетон.

При останній революції грецькі революціонери оголосили: „Всім, всім, всім! Дійшло до нашого відома, що урядові війська розстрілюють наших полонених. Заявляємо: за кожного розстріляного повстанця розстріляємо двох старорежімників!"

І стріляли.

Тоді старорежімники напевно й собі подвоювали числа. Ще місяць-два такої національно доцільної акції, а був би з одної сторони остався Цалдаріс і Кондиліс, а з другої Венізельос і Пластірас. Тоді здається булиб партії знайшли спільний знаменник до згоди.

Аж прикро пригадувати собі і краянам оті всі розстріли і розстріли за розстріли, які неслися по нашій землі за цих три роки несамостійної самостійности, тим більше, що у хвилинах розпуки і по 15 літах крикне нераз чоловік: „За мало розстрілювали!" — думаючи, що тим можна було спасти державність.

Але революція в Греції на 3 і пів року скінчена і нам треба розглянутись, якіб ми могли мати користи з цього. Адже напевно витягнуть по ці користи руки і ті держави, що були за урядом і ті, що підюджували до революції.

В нас думки були поділені: монархісти і радянофіли — проти революції, републиканці за революцією. Маю враження, що ні одно ні друге не вплинуло на хід подій, але це не виключає нашої участи в зисках.

Сам грецький материк не входить тут у рахубу, він ще й тепер перенаселений. Але остров Крету можна брати під увагу.

Як відомо, згинуло на Креті багато людей, а ще більше накивало пятами під проводом старого Венізельоса. Чи не зорґанізуватиб нам еміґрації на цей остров?!

Наприклад: вивезти з нашої країни на Крету всіх кретинів? Останніми часами їх така тьма намножилась, що еміґрація тої породи людей являється наказом хвилі.

Проект не мій, але я перший його піддаю під розгляд загалу.

Прошу тільки звернути увагу на одно:

Чи часом Крета не замала?!

Галактіон Чіпка.

— **Спірт на промислові цілі потанів.** Міністерство скарбу оголосило нові ціни спірту на неконсумційні цілі. Продажну ціну одного літра 100-процентового спірту, призначеного до виробу лічничих засобів і фармацевтичних специфіків, а також до вжитку шпиталів, обнижено з 9 зол. на 7.50 зол. Монопольну оплату від літра такого спірту обнижено з 7.10 зол. до 5.60 зол.

— **За напад на поліциста.** В Станиславові арештовано Миколу Ясинського, за яким поліція глядала від листопада м. р. Закидують йому атентат на постерункового Кисіля, який вийшов з нього цілий. Ясінський відсидів 4 роки вязниці за напад на постерункового Громадку в Долині, якого тоді вбито.

— **Хотіли помагати грецьким повстанцям.** Поліція в Заліщиках придержала двох кільканадцятилітніх молодиків, учнів спід Варшави, що забрали родичам по кількасот золотих і вибралися до Румунії. Кажуть, що довідавшись з газет про революцію в Греції, хотіли туди дістатися, щоби станути в рядах повстанців. Повідомлені родичі прибули до Заліщик і забрали синів до дому.

— **Нечувана буча в міській раді.** В Лодзі на буджетовому засіданні міської ради прийшло до небувалої бучі, яку викликали ендеки. Коли комісар Воєвудзький не допустив до відчитання внесення ендецьких радних, щоб усунути жидів з лодзького маґістрату, ендецькі радні вчинили бурхливу демонстрацію, так що ком. Воєвудзький грозив декому викиненням зі салі. Авантури повторилися при внесенні ендеків про обниження податків від нерухомостей. Стрінувшись з опозицією, радний адв. Ковальський почав лаяти противників найобразливішими словами. Ображені радні відповіли кріслами і дошками, якими почали кидати в напрямі Ковальського. Між обома таборами вивязалася завзята бійка, серед якої падали поличники й удари на всі боки. До загальної бійки прилучилася ґалерія і саля представляла жахливі сцени, яких позавидував би неодин режисер індіянських фільм. Врешті комісар перервав засідання.

— **Траґедія лебедів.** З Нового Міста повідомляють, що перед кількома тижнями прилетіло на ріку Дрвенцу стадо лебедів, що розбіглися по цілій околиці. На своє нещастя прилетіли за скоро і свій поспіх переплатили життям. Коли вернули морози і леди, лебеді позамерзали настоячки. Приковані до леду виглядали як вирізьблені з каменя.

— **Манджурські бандити.** Як повідомляють з Харбіну, кількасот манджурських бандитів напало на місто Фанчен. Місцева поліція, що виступила проти бандитів, вийшла з великими втратами. Бандити підпалили опісля ціле місто, так що не вратувався ніодин дім.

— **Вовки на Буковині.** У звязку з останніми сніговими опадами появилися в повіті Кімполюнг великі стада вовків. У місцевости Сулланешті поліційна стежа знайшла останки тіла жінки і дитини. Показалося, що вовки напали на зарібницю Марію Калеску, яка верталась з 2-літньою дитиною, і пожерли.

— **Родинний голос у Франції.** Комісія для справ виборчої ординації у французькому парляменті заявилася за т. зв. родинним голосом, який мають додатково виборці, що мають більше трох малолітних дітей. Дивне остільки, що жінки у Франції не мають досі виборчого права.

— **Канібалізм на Ґвінеї.** З Нової Ґвінеї приходять вістки про нове оживлення розбійницьких ватаг племени Папуа, що нападають на оселі інших спокійних племен і нищать їхній добуток, при чому управляють канібалізм. Недавно орда папів перейшла ріку Джіґуль і в місцевости Амк на очах нідерляндської кольоніяльної влади вхопила шістьох молодих тубильців. Одного хлопця зараз убили і при ріжних церемоніях зїли. Влада була за слаба, щоби виступити до боротьби з канібалями і приборкати їх дикі звичаї. Подібна подія склалася біля Танаґмераґ над Джіґулем. Нідерляндська влада приготовляє карну експедицію проти канібалів.

— **Історичне бюро для інформації кіна.** У Льондоні заснували історично-інформаційне бюро для кінових режисерів і сценаристів, щоб давати їм вірні дані про факти та побут для історичних фільм. Сучасні фільми повні всяких анахронізмів. Пригадаймо хочби відому фільму „Королева Христина", де Ґрета Ґарбо пє чоколяду, хоч тоді ще в Европі чоколяди не знали і питається про настрої на петербурському дворі дарма, що Петербург заснували рівно півтора століття після смерти шведської королеви.

— **Або 6 круків або кара.** У віляєті Текірдак (европейська Туреччина) влада змобілізувала всіх здорових мешканців у віці 18—50 літ до боротьби з величезними стадами круків, що роблять великі шкоди в полях. Кожний мешканець між 18 і 50 роком життя обовязаний доставити громаді бодай 6 убитих круків. Хто цього не зробить, заплатить високу грошеву кару. Цей розпорядок оголошено по всіх селах і містечках.

— **Ріжні вістки.** Бюро міжнародньої федерації журналістів у Базелі рішило одноголосно, що союзи еміґрантських журналістів не можуть входити до федерації. — Гітлер вислав привітну телеґраму відомому німецькому боксерові Шмелінґові з нагоди його перемоги над американцем Гемасом. — Одночасно з ювилеєм англійського короля найстарший син його, уельський князь, святкуватиме 25-ліття свого титулу „корнвалійського князя", цей титул зробив його третім землевласником в Анґлії. — Якийсь франц. громадянин Сіве записав більшу суму на премію для письменників, що не мають помешкання у Парижі; проценти з неї 6.000 фр. будуть виплачувати що 5 літ. — Приятель англ. премієра Мекдональда мільонер Ґранґ приготовив для нього в Шотляндії дім, коли він зречеться політики. — У Ню-Йорку занедужав сильно грипою Джон Рокфелер старший; нафтовий король має 95 літ. — Берлінська поліція зліквідувала шайку автомобільних злодіїв, що протягом кількох місяців украла поверх 300 самоходів. — В долішньо-египетському селі Занкалюн згоріло 600 домів, при чому багато людей стало жертвою вогню. — В провінції Мурція, в південно-східній Еспанії, був сильний землетрус, що знищив багато домів. — В китайській провінції Го-Нан виляла Жовта ріка, заливаючи 9 тисяч квадр. миль. Тисячі людей осталось без даху.

— **„Фізика XX. століття".** Другий відчит з цього циклю виголосить на тему „Космічного проміновання" у суботу, 16. ц. м. в салі фізикального інституту львівського університету (Длуґоша 8, офіцини) проф. д-р С. Шеньовський. Відчит, що почнеться в год. 19, буде ілюстрований діяпозитивами.

ДИВОГЛЯДИ.

ЯКТО ДОБРЕ МАТИ СТРУСИНИЙ ШЛУНОК.

Підчас одної паризької облави на злодіїв зловили між іншим артиста паризького цирку Капічку. Документів він не мав при собі і не міг доказати, хто він. Переконував він комісаря, щоб дозволив післати до найближчого ресторану за твердими яйцями і тоді він докаже, що він „чоловік-струс". Комісар не хотів. Тоді Капічка вхопив зі стола годинник комісаря і проглинув його. Аж тоді повірили в його тотожність.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ОПІКУЄТЬСЯ ПЯТИ БЛИЗНЯТАМИ.

Канадійська подружна пара Діон має пятку близнят, що здорово живуть. Їх мали показувати на світовій виставі у Шикаґо. Але батьки близнят в останній хвилині відмовились від цього тому, що лікарі висловили погляд, що дітям може це пошкодити. Управа вистави в Шикаґо почала проти Діонів великий процес за відшкодування, що йшов на мільони. У це мусів вмішатись аж міністер здоровля: вніс він у парляменті окремий законопроект, щоб опікуном дітей Діонів став анґлійський король. Таким робом усі претенсії до їх батьків відпадуть і процес тратить свою силу.

Дописи.

СТАРИЙ САМБІР.

Амат. вистава „Червоної Шапочки", дитячої песи, відбулася заходом „Союзу Українок" тричі, а саме дня 19. 1. в читальні „Просвіти" на Дол. Посаді, передмісті Ст. Самбора, дня 20. 1. в салі просвітянської домівки і 22. 1. для шкільної дітвори обох тутешніх народних шкіл. Титулову ролю креувала наша маленька артистка Вірочка Кемпе, яка вивязалась зі свого завдання просто знаменито. Ролю вовка відіграв поправно Миколцьо Добрянський. Інші аматори (пп. Мартиникова, Іван Вовчик і т. д.) грали теж добре. Добрі були й хори русалок і їх танки, виведені молоддю з Посади Дол. під проводом пп. Стефанії Морозової і Люби Совинської.

Загальні Збори Т-ва „Бесіда". Дня 12. 2. відбулися Загальні Збори найчисленнішого і найрухливішого міщанського т-ва „Бесіда". Це товариство стало від кількох років осередком товариського й культурно-освітнього життя старосамбірського міщанства, воно заступило розвязану владою перед кількома роками читальню „Просвіти", в нім зєдналися найсвідоміщі та найактивніші громадяни старші й молодші. „Бесіда" в часі свого найінтенсивнішого розвитку мала ок. 180 членів, одначе не всі вони почувалися до обовязку члена кожного товариства, бо близько 1/3 частина членів не платила цілими місяцями членських вкладок. Щоб міхто не закидував виділові занадто великої поблажливости і лагідности супроти членів-неплатників, а також щоб не ширилася деморалізація поміж совісними членами, виділ товариства виключив у грудні 1934 р. з лісти членів 77 осіб, що, не зважаючи на численні упімнення, прохання і загрози, вперто не платили вкладок. По такій радикальній санації, яка стрінулася з признанням, наше товариство має тепер 105 членів, що менш-більш правильно вплачують свої членські вкладки. В Заг. Зборах взяло участь ок. 60 членів. Виділ віддав у часі

від 26. 3. 1934 р. по день 12. 2. 1935 р. 26 засідань. Передплачувано 10 часописів. Уладжено 3 вечерниці з танцями і „Маланчин вечір", а крім того дня 6. 5. 1934 р. Шевченківський концерт. Існуючий при товаристві драм. гурток відограв кілька театральних вистав, з цього комедію „Контрольор спальних вагонів", драму Винничека „Гріх" (вирубке) і двічі „Циганку Азу" в Ст. Самборі, а „Ой не ходи Грицю" та „Лісову пісню" з рефератом і поясненнями Артема Вовчика в днях 10. 6. і 11. 6. 1934 р. в Дрогобичі. Наш аматорський театр стоїть на висоті свого завдання і сповняє як слід свою немалу службу для поширення мистецької культури серед нашого міщанства. Завдяки праці голови драм. гуртка п. Ю. Кархутівної, його режисера п. Лавра Кемпе і членів гуртка сп. Клавдії Кемпе, Олени Катінової, Теофана і Михайла Волосянських, Богдана Вовчика, Ганусі Яремівної й інших наш аматорський гурток вибився на одно з перших місць серед провінціональних аматорських театрів. Доказом цього ентузіязм, який стрінув наших аматорів на обох згаданих вище виставах у Дрогобичі. В р. 1934 р. переведено санацію музичного гуртка при нашому товаристві, який по уступленні довголітнього диригента п. Івана Вовчика хилився до упадку. Гурток цей злучено тісніше зі самим товариством і заанґажовано фахового диригента п. Максиміліяна Магурського зі Самбора, який від 15. X. 1934 р. енергійно вчить членів орхестри музики, а надто працює над вишколенням церковного та світського хору. Ввесь тягар удержання диригента взяв тепер на тих кількох свідомих громадян, котрі ніколи не жалують ні праці ні грошей там, де цього вимагає національний інтерес. Товариство мало в звітовому часі 718.96 зол. приходів та 664.74 зол. розходів. Хоч „Бесіда" не має своєї власної бібліотеки, бо існуюча в нашому містечку одинока прилюдна бібліотека є власністю філії „Просвіти", то всеж таки секретар нашого товариства для пропаганди лектури української книжки серед членів злагодив дуже цікавий звіт з діяльности бібліотеки, руху, віку і звання випозичаючих і т. д. З цього звіту довідалися зібрані члени, що до бібліотеки прийшло в 1934 р. нових книжок 82, загальної вартости понад 170 зол. і що число книжок зросло головно внаслідок часописних премій і дарових примірників, а закуплено за готівку всього 14 книжок. Загальна скількість примірників перейшла вже 800. З цього числа около 50 проц. книжок — це старі, на які брак відповідних читачів. З бібліотеки користало 75 осіб, що прочитали разом 2062 книжок. Це число безумовно за мале, коли зважити, що в Ст. Самборі мешкає мінімально 1.500 дорослих українців і свідчить про дуже мале зацікавлення українською лектурою. На загальне число 75 читачів молоді було 58 (у тому хлопців 41 з 1.394 книжками, дівчат 17 з 307 книжками), а старших всього 17 осіб з числом 301 прочитаних книжок. Між читачами трапились білі круки, а саме один з них прочитав 275, другий 173, третій 120 книжок. Пересічно на одного читача випадає 27 книжок. Загальні Збори вибрали новий виділ у такому складі: голова — д-р Іван Максимчук, заст. голови д-р Ілля Кульчицький, секретар Артем Вовчик, скарбник Самуїл Ровдич, господар Теофан Волосянський, члени виділу Петронеля Сенькусьова і Юлія Кархутівна, заступники виділових Володимир Ґбур, Лев Сенета і Володимир Федорович. Цей виділ уже на першому свому засіданні намітив нові ділянки праці і є надія, що життя й діяльність нашого товариства поплине в новому році значно бистрішим руслом

СПОРТ.

КОМУНІКАТ СУБРЕФЕРАТУ КОП. МЯЧА У. С. С.

Повідомляємо всі клюби копаного мяча львівської округи, що в неділю 24. березня в год. 3 попол. в домівці У. С. С. (Руська 3/I) відбудеться засідання клюбів. У програмі план праці на цей сезон. Обовязкова присутність двох представників клюбу.

Всі клюби копаного мяча зголосять своє участь у грах за першенство на 1935 р. до дня 23. березня ц. р.

Пригадуємо клюбам, що кожного четверга вечером у домівці У. С. С. будуть вивішувані на таблиці зарядження і рішення Субреферату. Кожний клюб має вислати свого представника для прочитання цих комунікатів.

ЗА СУБРЕФЕРАТ КОП. МЯЧА:

М. Вербицький, голова. В. Повзанюк, секретар.

Нові книжки й журнали.

НАЗУСТРІЧ ч. 6. Двотижневик. — Львів, 15. III. 1935. Література. Мистецтво. Наука. Громадське життя. Ціна 50 сот. Зміст: Павло Зайцев: Шевченко в карикатурі й Шевченко — карикатурист. Василь Сімович: Чи можна вже студіювати Шевченкову мову. Гнат Хоткевич: Шевченко вчиться малювати. Леся Кривицька: Передпремієрова гарячка. Ол. Кульчицький: Зустрічні лінії знання і мистецтва. С. Гординський: Листівка з над німецького кордону. Василь Софронів: Суперечка. — Вистава українських мистецьких видань. Мічун Павічевич: Подружна зрада в Чорногорі. — „Життєпис Христа" Карла Дікенса. — Фінська епопея. М. Рудницький: Мандарини і мандарини. — Горобці на дротах. — Літературний Бім-Бам. — Коли Зевес боїться конкуренції. — Летіло зі сорок.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр

Субота, 16. III. год. 7·30 веч. „Гостинні виступи театру Райнгардта".

Неділя, 17. III. год. 3·30 поп. Гостинні виступи театру Райнгардта.

Неділя, 17. III. год. 7·30 веч. Гостинні виступи Райнгардта.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 16. III. год. 7·30 веч. „Ревія Польського Західного Союзу".

Неділя, 17. III. год. 3·30 поп. „Мій коханий дурнику".

Неділя, 17. III. год. 7·30 веч. „Пять перед дванацятою".

Кіна.

АДРІЯ: „Графиня Парижа" з Емілем Янінґсом.
АПОЛЬО: „Для тебе співаю" (з Ів. Кепурою).
АТЛЯНТИК: „Сестра Марта шпіонок".
ВАНДА: „Остання цариця".
ҐРАЖИНА: „Молодий ліс".
КАСІНО: „Мальована заслона" (Ґрета Ґарбо).
КОЛІСЕЙ: „Ф. 13", ревія „Сто літ хай живе!"
КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Ґаль „Фліп і Флап у країні забави".
МАРУСЕНЬКА: „Тайна експресу ч. 6", „Посажна одиначка".
МІРАЖ: „Ґаразнове кохання".
МУЗА: „Острів скарбів" та Бастер Кітон.
ПАКС: „Історія св. Тереси від Дитятка Ісус".
ПАЛЯС: „Вероніка". (Франціска Ґаль).
ПАН: „Зводниця" та Льорель і Гарді.
РАЙ: „Дочка ген. Панкратова".
СВІТ: „Ніч чудес" (дюрдська драма), вперше у Львові.
СОНЦЕ: „Клюб джентельменів" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Стамбольо" (Долі Гас), ревія „Раз але ґаразд".
УТІХА: „Несамовита ніч" і ревія.
ХИМЕРА: „Дама з Мулін Руж".

Закордонне радіо.

Субота, 16. березня 1935.

Відень (506,8) 12·20, 13·15 Концерт, 20·40 неділя у Відні, муз. обр., 22·20 Наддунайські мельодії, **Братислава** (298,8) 17·15, 21·10 Слов. нар. пісні, **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 10·15 Сальон. муз., 15·15 Військ орх., 17·05 Спів, 21·10 Концерт вок. октету, **Париж** (1648) 13·15 Легка музика, 21·00 „Ґандольфо" оп. Лекока, **Атльона** (531) 21·15, 22·00 23·40 Ірляндські пісні, **Любляна** (569,3) 21·15 Пісоньки, **Ковно** (1935) 17·20, 18·20 Спів, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 18·20 Давні кабарняні пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 муз. всячина, 21·00 Вагнерівський концерт, **Мінхен** (405,4) 18·30 Нар. пісні, **Будапешт** (550,5) 18·45 Два форт., 22·30 Спів, **Мілано** (368,6) 11·30 Легка музика, 17·05 Скр. ресітааль, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт, 21·00 Опера.

Неділя, 17. березня 1935.

Відень (506,8) 12·05 Скандинавська музика, 16·00 Пісні ріжних народів (маркс, альт). 17·00 Веселі оперетові мельодії (спів, музика), 22·10 Камер. музика, ораторія, **Братислава** (298,8) 9·20 Рел. пісні. 22·35 Циг. музика, **Кошиці** (259,1) 15·00 Для Закарпаття (у прогр. діточий хор), **Прага** (470,2) 16·15, 19·05 Концерт, **Париж** (1648) 15·15, 21·00 Пісоньки, 16·00 Меч коп. мяча Франція — Німеччина, **Білгород** (437,3) 17·00 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 13·00 Вок.-муз. концерт, 20·00 Брамсові й Бетовенові твори, 21·00 „Іфіґенія в Таврії" траг. Ґетого, **Гайльсберг** (291) 20·30 Лір. твори Ґріґа, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Боєві пісні, **Кельн** (455,9) 10·00 Камер. музика, **Мінхен** (405,4) 13·00 Муз. поранок (муз., спів), **Штутґарт** (522,6) 11·30 Форт. ресітааль, 20·00 „Еціо" оп. Генделя, **Будапешт** (550,5) 12·30, 21·30 Концерт, 18·30 Сольо на тароґато в супр. циг. орх., **Мілано** (368,6) 17·00 Симф. концерт, 20·35 Вок. концерт, **Рим** (420,8) 17·00 Опера, 20·45 „Адіо Джовінецца" оп. Пієтрія.

Львівське радіо.

Субота, 16. березня 1935.

6·30 Раннішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Комунікати, 12·05 Сальон. квінтет, 12·30 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудневик, 13·00 Сальон. музика з гр. пл., 13·45 Польська морська торговля, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка муз. з гр. пл., 14·45 Легка музика (орх.), 15·30 Репитації прози, 15·45 З кларнетом і гармонією по ріжних краях, 16·05 Форт. ресітааль, 16·30 Почт.-техн. скринька, 16·45 Військові пісоньки, 17·00 „Живець — бескидська столиця", 17·10 Найновіші гр. пл., 17·30 Перша весняна жаба, 18·00 Театр Уяви „Тайни корольовського годинника", авд. для дітей, 18·30 Культ. і мист. життя, 18·35, 18·40 Свято й пісні Чвартаків, 18·55 Хвилинка Доніцетія з гр. пл., 19·15 Від чого залежить переноґа Львова в боротьбі за своє посланництво, 19·25, 19·30 Спорт. вісти, 19·35 Чвертьгодина на кінізі, 19·50 Актуальний фейл., 20·00, 20·05 Концерт із варш. фільгармонії, 20·45 Веч. деник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Легка музика, 22·00 Рекл. концерт, 22·15 Літ. нарис „Життя починається по 40-их роках", 22·30 Львівка Ґлумливиця, 23·00 Комунікати.

Неділя, 17. березня 1935.

9·00 Ран. авд., 10·00 Церк. муз. з гр. пл., 11·57 Сиґнал часу. 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Сільна реруж, мист. життя 12·15 Польсько-румунська академія, 14·00 Здоровлю тебе гр. пл. плитою, 15·00 Чвертьгодина жінки - хліборобки, 15·15 Твори на фаґот із гр. пл., 15·25 Огляд ринків рільних продуктів, 15·35 Характеристичні твори з гр. пл., 15·45 Із хліборобських досвідів у СССР., 16·00 Концерт солістів (форт., віольончеля), 16·40 Фраґм. із „Життя Карла Вел" Аннгардта, 17·00 Легка музика, 17·35 Як ловлять звірят, (гутірка для ст. дітей), 17·50 Культура щоденного життя, 18·00 Музика спів (Королькевич, баритон), 18·45 Життя молоді, 19·08 Спів (Гендель, геройський тенор), 19·45 Жид. еміґранти хлюпці на польських кораблях, 20·00 Легка музика, хор Еріана, 20·45 Веч. деник, 20·55 Як працюємо, 21·00 На веселій львівській хвилі, 21·30 Міжнар. боксерський меч у Познані, 21·50 Що читати, 22·00 Рекл. концерт, 22·20 Концерт творів Олеського (муз., спів). 23·10 Сальон. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25—5·28 зол.

Нім. марка 1·95—2·05, фр. франки 34·80—35·10, шв. франки 171·50—172·00, фунти стерлінґи 25·00—25·30, австр шилінґи 99·00—100·00, чеські корони 21·50—21·90, рум. леви 32·00—35·00, ліри 44·00—45·00.

Золото: Доляри 8·87—8·90, Франки фр. 33·90—34·30 Дукати 81·00—81·60, Корони 35·60—36·20, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·35, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15. березня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла франко магазин	2·50 зол
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця зниж кова.

Маслосоюз повідомляє, що від 15. березня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвір'я птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	1·00 зол.
Старі „	„	„	0·80 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·95 „
Індики	„	„	1·00 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·25 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Найновішу, ілюстровану „НАУКА ПАСІЧНИЦТВА" практичного, поступового по 1 зол.; за два примірники 1·50 зол.; а лемкам, поліщукам, гуцулам по 50 сот. висилає (занотуйте адресу): Застноєць, Львів, Косинеєська 9. 1120

Річні звичайні Загальні Збори Українського Товариства Допомоги Еміґрантам з України у Львові відбудуться у неділю 31-го ц. березня в год. 10-тій рано в малій салі Музичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича 5. — Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів і обрання Президії. 2) Відчитання протоколу попередних Зборів. 3) Обрання почесних членів. 4) Звіт Управи й Ревізійн. Комісії за 1934 р. та уділення абсолюторії попередн. Управі. 5) Затвердження предліміналу бюджету на 1935 р. 6) Вибір нової Управи й Ревізійної Комісії. 7) Внесення та запити. — Коли на год. 10-ту не збереться відповідна кількість членів, Збори відбудуться в год. 11-ій при всякому числі присутніх 1124

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Продається дім у Львові найвищий комфорт. Інформації між 3—4, Гербуртів ч. 10. 1117 2—3

Інтеліґентна особа, старша, пошукує посади до управи дому у священика на селі. Зголошення до Адміністрації під „Солідна".

Українка, скінчена гімназистка, має дволітню практику провідниці „Дитячого Садку" і господарську школу, шукає заняття виховательки до дітей, або до управи дому. Зголошення прошу слати до Адміністрації „Діла" під „Маруся". 14

Куплю оказійно польсько-українську машину до писання. Зголошення до Адміністрації під „Машина". 1122 1—4

Вільна добра посада для енерґійної, працьовитої людини - організатора котра направду почувала би в собі хист і добру волю уґрунтувати Рідношкільну ідею в Копичинецькому повіті. Надсилайте письменні зголошення. Покликатися на поруку українських установ або відомих громадян. Подання подагоджені неґативно залишаться без відповіді. Зворот документів за надісланням почтових марок. — Старшина Кружка Рідної Школи в Копичинцях. 1121

ОГОЛОШЕННЯ.

II. ОГОЛОШЕННЯ.

XXI. Звичайні Загальні Збори Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного Акційної Спілки у Львові

відбудуться в понеділок, дня 1. квітня 1935 р. в льокалі Банку у Львові при вул. Словацького 14. I. пов. год. 11-та передполуднем.

ПОРЯДОК НАРАД:

1. Отворення і вибір Предсідника Загальних Зборів
2. Звіт Надзірної Ради з діяльности й стану Банку за р. 1934., затвердження звіту, білянсу, як також рахунку страт і зисків за рік 1934 та уділення абсолюторії Дирекції і Надзірній Раді.
3. Розділ зиску.
4. Вибір 4. членів Надзірної Ради на місце тих що уступили.
5. Внесення згідно з §. 67. статуту.
6. Ухвалення оціночних норм для гіпотечних позичок забезпечуючих заставні листи.

До участи в Загальних Зборах є управнені ті акціонарі, що на підставі §. 48 статуту вложать в касі Банку найпізніше 7. днів перед Загальними Зборами свої акції або посвідки, передбачені законом. Управнення до вступу на Збори будуть видані леґітимації.

Акціонарі, що репрезентують найменше 1/10 частину акційного капіталу, можуть найпізніше до 14. днів перед Загальними Зборами зголосити додаткові справи до порядку нарад.

Львів, дня 22. лютня 1935 р.

Дирекція Земельного Банку Гіпотечного Акційної Спілки у Львові

1048

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10